

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalII., Irma-tér 3. szám,
I. em. 3.Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljai helyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A Testnevelési Tanács.

A legnagyobb örömmel üdvözljük a miniszterünk, Jankovich Béla által szervezett és munkába indított Testnevelési Tanácsot. Bizalommal, lelkesedéssel várjuk, hogy nemzeti fontosságú feladatát sikerrel fogja megoldani. Az egész ország bizalmát bírja Berzeviczy Albert, ki hosszú évek során magas állásában soha sem kicsinyelte a testgyakorlatok ügyét, kinek nevéhez fűződik mindazon szép eredmény, melyet különösen ifjúsági testnevelés terén negyed századon át kivivhattunk. A tudáson, lelkes szereteten kívül, mely őt ügyünkhöz köti, kiválóan örömmel üdvözljük őt az elnöki széken, mert szeretetreméltó egyénisége, minden pártoskodáson felülálló ügyszeretete békítően fog hatni sportunkban szokásos torzsalkodásokra; az ellentétes erőket az ő bölcs nyugalma egységes munkára fogja ösztökélni.

Gerenday György dr., kinek eszméjéből keletkezett a tanács, szintén minden oldalról becsült, szeretett egyéniség. Hogy mit tett ő az atletikának fejlesztéséért, azt mindenki tudja. De sohasem volt élesen sportember, oly tulzó athléta, hogy tőle az általános ifjúsági testi nevelést félteni kellene. Az ifjúságot ismeri, szereti, az iskolai tornázásnak épen nem ellen-

sége. Hogy a szabadtéri gyakorlatoknak lelkes hive, abból csak jó származhatik az ifjúságra. Szervező képessége páratlan, ennek különös hasznát fogja látni vidéki sportügyünk fellendülése.

Az iskolai testnevelési osztálynak a tanácsban Bolla Mihály a főembere, kinek jeles munkálkodását minden torna iránt érdeklő elismeri. De őt sem ismerjük olyan tornásznak, ki a szabadtéri gyakorlatok jelentőségét háttérbe szorítaná. Az iskolai tornatanításnak, a tanárképzésnek mindig ő volt a leglelkesebb szószólója és tornatanárságnak szerető pártfogója.

Nagy Bélának köszönhető első sorban vivósportunk világhire. A tanácsban ő a sportügyek főintézője lesz s minden sportbarát bizalommal tekinthet munkássága elé. Világlátott, nagy ismeretű ember, kinek széles látókörében egy sport sem lesz mellőzve.

A tanács főtitkára dr. Andor Endre, a legtevékenyebb, mozgényabb szellem, kinek széleskörű, rengetegnek ígérkező munkájához van elég ereje és kedve. A tanács diszes névsorából minden tagot méltán sorolhatnánk fel, mert nincs egy sem, ki multjával rá ne szolgált volna a kitüntető kinevezésre, de nehogy válogatásnak lássék a bemutatás, az elnökség

után itt csak névleg soroljuk fel a tanács tagjait. még pedig a testületek szerint. honnan a tanácsba kerültek:

MOTESz: dr. Berzeviczy Albert, Bolla Mihály, dr. Andor Endre, Bernáth János, Bély Mihály, Galambos Ede, Iszer Károly, dr. Liedemann Frigyes, Kmetykó János, Pogány Gyula, Babel Rezső, dr. Czölder János, Demény Károly, Hajós Alfréd, dr. Henney Vilmos, Holfeld Henrik, dr. Kollár Lajos, Malecki Román, Péterffy Lajos, Perényi István, dr. Pokorny Sándor, dr. Szentgyörgyi Imre és Vida Henrik.

Magyar Olimpiai Bizottság: gr. Andrassy Géza, Muzsa Gyula, dr. Gerenday György, Lauber Dezső.

MASz: dr. Nagy Béla, dr. Karafiáth Jenő, Lázár József, dr. Tatich Péter.

Budapest székesfőváros: dr. Bárczy István, dr. Déry Ferencz, dr. Márkus Jenő.

MLSz: Kárpáti Béla, Balogh Hugó.

Evezős Szövetség: Ábrai Zoltán, dr. Perger Ferencz.

Közegészségügy: dr. Kovách Aladár, dr. Schusny Henrik, dr. Juba Adolf.

Czellövészet: sárói Szabó István, Pogány Géza.

Kerékpár Szövetség: Tarján Elemér.

Tüzoltóság: Szily József.

A személyi dolgok, a tanács tagjainak egyénisége még akkor sem mellékes, ha az egyleti, egyéni érdekektől a legtávolabb esik. A vezető személyek rátermettsége, ügyszeretete, munkabírása a sikernek ép úgy biztosítéka, mint maguk a helyesen megválasztott eszmék, irányok czélok. Azért e névsor közlésével személyileg is ki kell bizalmunkat a tanács iránt fejeznünk. Csodálatos, a közhangulatban ez a bizalom még nem kelt fel, sőt méltatlan támadás érte miniszterünket, hogy egyes jeles emberek nincsenek a névsorban. Pedig hazánk szerencséje, hogy lehetne még egy tekintélyes tanácsot szervezni a kimaradottakból. De viszont mindenki elismeri, hogy a kinevezett vezérégyéniségek nélkül el sem képzelhető a tanács.

A tornatanárságot az ifjabb generáció legkiválóbbjai képviselik, Bernáth János, Bély Mihály, Kmetykó János, Babel Rezső, elméletileg, gyakorlatilag kiváló tanárok. Bély a

fővárosi iskolák tornafelügyelője csodálatos szép eredményekre hivatkozhatik. Kmetykónak és Babelnek tulajdonítható a stockholmi világsiker. Bernáth, a tornatanárképző vezetője, a legmodernebb szellemben képezi az újabb tornatanárokat.

A tanács által követendő irányokat, eszméket illetőleg egész bizonyossággal elmondhatjuk, hogy azok egyezni fognak ezen kis lap által évtizedeken hirdetett eszmékkel. Mik is voltak az általunk 30 éve megindított reformmozgalom céljai? Először az állami tornatanárképző felállítása. És ime Jankovich Béla miniszterünk a tanács első feladatának ezt jelölte meg. Sürgettük és a tanács meg fogja csinálni a tornatanítási vezérkönyvet, át fogja dolgoztatni az utasításokat. Legfontosabbnak ismertük el a testi nevelésnek a népiskolában való fejlesztését, a sportok népiesítését. És ime miniszterünk mindezt a tanács feladataul jelöli ki.

A legnagyobb bizalommal tölt el miniszterünknek, Jankovich Bélának azon szép szavai, mely a sportoknak országos jelentőségéről szól. Ilyen miniszter alatt a testnevelési tanácsnak tanácsa nem lesz a pusztában elhangzó szó; abból tett lesz.

Hasonló örömmel láttuk, hogy az ifjusági versenyek megteremtője, Berzeviczy Albert e szép intézményt fel akarja támasztani az egész ország örömeire.

A tanács nem nyerné meg a közönség rokonszenvét, mi pedig a sikernek egyik feltétele, ha ellentétbe helyezkednék izlésével. Tehát nem teheti, hogy bármely magasabb szempontokból más sportok kedvéért a labdarugást háttérbe szorítsa.

Általában a tanácsnak ugyis nehéz helyzete lesz a segélyre váró egyletekkel szemben. De reméljük, hogy a tanács tagjai felül emelkednek, szeretett sportjuk, kedvelt egyletükkel szemben az általános érdekek álláspontjára és csak azt nézik, hogy az országos erősödést mily uton támogathatják legjobban. Ismételve szeretettel üdvözljük a megalakult tanácsot; legyen nemzetünknek erőt nyújtó forrása, a nemzeti erősödés istápolója, a talán nehéz harcra hivatott jövő ifjuság igaz nevelője.

Testnevelési Tanács alakuló ülése

— A közoktatásügyi miniszter beszéde. —

Az Országos Testnevelési Tanács folyó hó 14-én, vasárnap délelőtt tartotta meg a Magyar Tudományos Akadémia elnöki termében alakuló ülését, amelyen a tanács elnöke, Berzeviczy Albert dr. elnökölt s a tanácsnak ugyyszólván valamennyi tagja megjelent. Az alakuló ülésen részt vett Jankovich Béla dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter és Benedek Sándor államtitkár is.

Az elnök magasszárnyalású megnyitó beszédét a megjelentek nagy tetszéssel és gyakori éljenzésekkel fogadták.

Az elnök a megjelentek, elsősorban a miniszter és az államtitkár üdvözlése után az Országos Testnevelési Tanács legközelebbi teendőit körvonalazta.

Mint reánk váró s már most megjelölhető teendőkre — mondotta Berzeviczy Albert dr. — utalhatni vélek különösen a tornatanárképzés gyökeres reformjára. egy országos tornatanárképző felállításával és szervezésével együtt; lehetőleg e képzővel kapcsolatosan itt, Budapesten egy nagy, állandó Stadion létesítése is szükséges, mely az országos nagy versenyek, testedző- és sportünnepélyek színtere lehessen s majdan az olimpiád itteni rendezését is lehetővé tegye. Foglalkoznunk kell az iskolai testnevelés rendszerének a modern igényeket kielégítő megalkotásával is, iskoláink megfelelő felszerelésével, az igazi ok nélkül háttérbe szorult országos ifjúsági tornaversenyek felújításával s a cserkészlet életrevaló intézményének minél czélszerűbb szervezésével. Támogatni fogjuk a testnevelés terén működő érdemes, a czélt komoly munkával szolgáló egyesületeket és a törvényhozás által rendelkezésére bocsátott tekintélyes anyagi eszközöket nagy, maradandó és általános hatású alkotásokra fogjuk fordítani. Igyekezünk kell kiküldetések, tanulmányok és a szakirodalom támogatása által elméleti téren tisztázni a vitás kérdéseket s leszűrni a bel- és külföldi tapasztalatok tanulságait. És iparkodnunk kell végül demokratizálni és terjeszteni a józan testnevelési és testedzési munkát, szaporítani az erre szolgáló intézményeket és telepeket, bevinni a nép közé az arra alkalmas, nevelő hatású sportokat, terjeszteni és szervezni a czéllövészetet is.

Ezután Gerenday György elnök üdvözölte lendületes, magas nivóju beszéddel a Tanács nevében Berzeviczy Albert dr.-t és rövid történeti visszaemlékezésben ismertette a magyarországi sporttörekvéseket és eredményeket.

Ezután Jankovich Béla dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter az alábbi beszédet mondotta:

Nagyméltóságú elnök ur, igen tisztelt országos tanács!

„Őszinte köszönetet mondok azokért a szives

szavakért, amelyekkel az elnök ur ő nagyméltósága kegyes volt üdvözölni. Megjelenésemmel bizonyoságot óhajtottam tenni arról, hogy magam is át vagyok hatva attól a nagy jelentőségtől, amelylyel e tanács bir s csak sajnálhatom, hogy az egész intézmény létrejöttében nekem voltaképpen már csak az utolsó simításokkal volt dolgom. Az érdem elsősorban az előbbi kormányé, amely a tervet megvalósította, másrészt azoké a férfiaké, akik nagy lelkesedéssel társadalmi téren és hivatalos helyeken közreműködtek, hogy létrejöjjön ez az intézmény. Ismétlem, igen nagy jelentőséget tulajdonítok ennek az új országos szervezetnek.

Szempontról azért, mert hiszen tudjuk, hogy mindenki aki szellemi munkával foglalkozik, csak úgy tudja fenntartani magát, munkabírását, ha testedzést végez, sportokban gyakorolja magát és megvalósítja azt a régi elvet, amelyre az elnök ur ő nagyméltósága is utalt, amelyet a régi görögök és rómaiak tartottak szem előtt: Mens sana in corpore sano. Már ebből a szempontból is igen fontos az, hogy az ifjúságot olyan irányban neveljük, hogy megszokja a sportokat, végezzen testedzést, hogy fokozza ezzel képességét a szellemi tevékenység kifejtésére.

A másik szempont, amelyből az Országos Testnevelési Tanács szerepét igen fontosnak tartom, egyenesen kulturális szempont. Ha megfigyeljük a statisztikai adatokat, különösen a városokra vonatkozókat, azt tapasztaljuk, hogy a társadalom amaz osztályai, amelyek kizárólag csak szellemi munkát végeznek, hat-hét generáció után kihalnak, s a városok csak úgy tudják magukat fenntartani, hogy a vidékről szívják magukba a friss elemeket. A szellemi munkás sem nélkülözheti tehát az izommunkát, mert különben a természet rendje megbosszulja magát. A különféle sportok vannak hivatva ezt pótolni, ezek tudják intenzivitásukkal rövid időn belül a szellemi munkára erősíteni az embert. Felfogásom szerint tehát kolosszális kulturális jelentősége van a sportnak. Sportokkal lehet a testi épséget fenntartani, a szellemi munkásságot fokozni s így elérhető a nagyobbfokú fajkiválasztás, a szellemi emelkedés. A testedzésnek beoltása az ifjúság öntudatában fontos nemcsak egyéni szempontból, de a fajkiválasztás és kultúra szempontjából is.

Áthatva ezektől az eszméktől, igen nagy hálával tartozom mindazoknak az uraknak, akik ennek az intézménynek létesítésében részt vettek, s amelyen én, sajnos, csak az utolsó simításokat végezhettem. Nagy köszönettel tartozom Berzeviczy Albert ő exellenciájának, aki közismert lelkesedésével és buzgóságával vállalta az elnökséget, de a tanács minden tagjának is, az igazgatóságnak, elsősorban Gerenday György dr. alelnöknek, aki éveken keresztül lelkesedéssel fáradozott ez ügyben. Kérem, hogy hasonló lelkesedéssel működjenek közre ezentul is s hogy ez a fontos feladat előmozdításában a jövőben is támogatni sziveskedjenek engemet.

A miniszter nagy tetszéssel fogadott és zajos tapsok által gyakran megszakított beszéde után Berzeviczy Albert dr. a kormány és a hatóságok eddigi támogatását köszönte meg, majd Teleky Sándor gróf a tanácsstagok vállalt működéséről és a tanács eszményi munkaköréről mondott nagyhatású beszédet.

Ezután formálisan megalakult a tanács és felolvasták a kultuszminiszter leiratait, amelyeket a tanács legsürgősebben fog tárgyalni. A leiratok a következők: A tornatanárképző-intézet létesítése, kapcsolatban a Stadion ügyével; a testnevelési alap mikénti felhasználására irányuló javaslatok, és a minisztériumban szervezendő testnevelési ügyosztály felállítása. A folyó ügyekre Berzeviczy tett előterjesztést. E szerint a tanács ügyrendjét egy bizottságnak adták ki javaslatlattel végett. Bizottság kapta továbbá a tanulóifjúság testnevelési rendszerének kidolgozását. Javaslatokat tettek: Juba Adolf dr. a könyvtár létesítése és Galambos Ede a gyermeknevelés tárgyában. Demény Károly a társtanácsok üdvözlésére tett javaslatot. Ezután Berzeviczy elnök az ülést berekesztette.

Az alakuló ülésen jelenvoltagek lefényképezték és Berzeviczy maga köré gyűjtötte a tanács előadóit, akikkel beható eszmecsere folytatótt, melynek központját a Stadion és a tanárképző-intézet építése — mint legsürgősebb tennivaló — képezte.

Testfejlődési viszonyok a nagyváradai prem. főgimnázium tanulóinál.*)

Irta: Földváry Mihály.

Alig van család, ahol némi izgalommal ne várják a június hó végét, — az iskolai év befejezését. A szülők előtt egy nagy kérdés lebeg állandóan, vajjon milyen bizonyítvánnyal tér haza gyermekük? És nincs szülő, aki ne arra törekednék, hogy az ő fia, leánya lehetőleg jó bizonyítványt nyerjen. Az iskola fáradságos tíz hónap eredményeképp mindenkinek megadja szorgalma, tudása jutalmát. A szellemi képességekről lehetőleg hű bizonyítványt adnak. Az apa örömmel tapasztalja gyermeke szellemi fejlődését s lelkében egy ragyogó jövő képe tükröződik elő, — gyermekének fényes pályafutása. De vajjon hány szülő törődik azzal, hogy az egészségesen elbocsájtott gyermek egészségesen tért-e vissza; vajjon a testi fejlődés elérte-e azt az

*) Egy 54 nagy oldalra terjedő, kiváló szorgalmas munkáról tanuskodó füzetet kaptunk, mely tanulságos kimutatást nyújt a tanulók testfejlődéséről. Az értekezés bevezető és befejező részét közöljük most, alkalmilag a számszerű adatokat is ismertetni fogjuk. A legnagyobb elismerés illeti meg a nagyon elfoglalt tornatanárt, hogy hírneves tudóshoz méltó alaposággal végezte a méréseket s vonta le belőlük igaz következtetéseket.
(Szerk.)

arányt, amelyben a szellemiekkel együtt kell haladnia? Vajjon az élet rózsájára, az arc pirosságára esik-e első tekintete a szülőnek, vagy a bizonyítványra? Vajjon az iskola állit-e ki arról bizonyítványt, hogy a gyermeknek egészsége is kitünő?

Sajnos, ez még hazánkban nem szokás. Pedig „az ifjúság egészsége a jövő ereje.“ — A kitünővel, elégséggel teletömött bizonyítványaink mellett mily másképpen hangzik egyik francia intézet évvégi jelentése: „... Ön a fiát testileg erősebbnek, jellem tekintetében függetlenebbnek fogja találni, — ki inkább ura önmagának.“

A szellemi képességekről mindig értesítjük a szülőket. Ugyanigy kellene — különösen ahol a tanuló nem a szüleinél lakik — a testi egészségről is értesíteni. Sőt az évvégi bizonyítványban is fel kellene tüntetni a tanuló testi képességeit, egészségi viszonyait, hogy ha más intézetbe megy is át, mindenütt ismerjék e részről is. De hát ez a távol jövő problémája. Pedig nem szabad volna szem elől téveszteni, hogy a bölcs Mindenható az életet úgy rendezte be, hogy abban a legkisebb szellemi képességű egyén is boldogulhat, dolgozhat és élhet, míg a beteges szervezetű, gyenge életerejű embertársaink bizony csak terhet képeznek. A beteg, megtört életerő a legfennköltebb szellem képességeit sem engedi érvényesülni. Egy beteg ember lelkének minden tudása valóságos holt tőke.

Az iskolában kellene már egyszer az alapját megvetni annak, hogy az egészséggel is tanuljunk meg foglalkozni, törődni. Ha az iskola tanítványait szigorral kényszeríti a higienikus életmódra, egy egészséges nemzedék közkincsévé fog az később válni. De hát, amikor iskoláink a legantihigienikusabbak, hogyan követeljük tanítványainktól higienikus érzéket, gondolkozást, életbeosztást.

Hazánkban az iskola-higiena nagyon kezdetleges állapotban van. A költségek között legkisebb sémmban szerepel az erre a célra fordított pénz. Nagyon sok pedagógus és iskolafenntartó teljesen elegendőnek tartja, ha a gyermekek hetenként kétszer egészségtelen teremben testgyakorlást végeznek. Az osztályok túlszűfolttsága, a termék porossága — sajnos — nem oly tényezők, amelyek a zsenge, fejlődő gyermeknek, ifjunak egészségét szolgálnák. Régóta tapasztalom, hogy szeptemberben a gyermekarc kifejezése, színe nem olyan, mint június végén. Eltökéltem tehát, hogy megvizsgálom, vajjon hol kereshetjük legfőképpen azokat az okokat, amelyek a tanulóifjúság egészségét, fejlődését oly károsan befolyásolják! Igaz, ezek az okok javarészt közismertek. De bebizonyítható-e, kimutatható-e számbeli adatokkal ez a káros hatás? E célból a jelen tanév folyamán főgimnáziumunk tanulóit anthropo-fiziológiai vizsgálat alá vettem, már amennyire ezt a körülmények és a módok megengedték.

Mielőtt erre rátérnék, kiemelem, hogy hasonló kutatást hazánk irodalmában nagyon keveset találtam

Ami értékes munkát ismerek, azok legnagyobb részt anthropologiai tanulmányok. Nagyon értékes és kutatásaimnál nagy haszonnal vettem segítségül Dr. Koczian értekezését, amely a máramarosszigeti kath. főgimnázium 1909—10. tanévi értesítőben jelent meg. Legjobb és legkitünőbb forrásom Topinard: Anthropologiája volt.

Vizsgálataimat két irányban végeztem. Egyrészt anthropometriai, másrészt fiziologiai alapon. Az elsővel meghatároztam tanulóinknak — pontos mérések után — a test magasságát, testsúlyát, mellkörfogatót stb., a második móddal pedig egybegyűjtöttem azokat az életkörülményeket és élettani jelenségeket, amelyek a gyermek fejlődésénél akár pozitív, akár negatív hatással közreműködnek.

Mivel a célom az volt, hogy főgimnáziumunk tanulóinak testfejlődési viszonyait kutassam, az anthropometriai vizsgálatokat csakis a fentebb érintett mérésekre terjesztettem ki. Hiszen ha a test növéséről (t. i. magasságban), a test súlyáról s a mellkas működéséről, kerületéről adatokat nyerünk, a fejlődésre legfontosabb adatokat már meg is kaptuk. E célból szept. elején az összes tanulóknál megmértem — a szokásos módon — a testmagasságot, a test súlyát, a mellkörfogatót. Az utóbbinál normális helyzetben, amikor t. i. sem kilégzés, sem belégzés nincs s a tanuló néhány szót szól, aztán kilégzéskor, amikor a lehető legkisebb levegőmennyiség van a tüdőben és belégzéskor, amikor a tüdőt teleszivjuk levegővel. Az így nyert különbségek — ha nem is teljes pontossággal — aztán megmutatják a tüdőnek levegő befogadási képességét. Mert minden teljesebb kilégzésnél a mellkas és általa a tüdő a legkisebb, minden intenzivebb, vagy mély belégzésnél legnagyobb térfogatát éri el. Ezen levegő befogadó képesség vitális kapacitásnak is nevezik. Május hó elején aztán újból megmértem a tanulókat, mégpedig azon célból, hogy valamely mérésnél a nyolc havi idő alatt gyarapodás, vagy csökkenés mutatkozik-e, vagy pedig egész idő alatt stagnált a méret.

Amikor ezeket elvégeztem, minden tanulónál megvizsgáltam:

1. Volt-e súlyos beteg, amióta emlékszik: Ha igen, mi volt a betegség neve: a) légzőszervi, b) ragályos, c) külerőszakból eredő, vagy d) más természetű betegség. A légzőszervi betegségekre különös súlyt fektettem, mivel a mellkas méreteit ezen betegségek leginkább befolyásolhatják.

2. Szokott-e alkohollal élni? Mily mennyiséget fogyaszt el? Naponta, hetenként, vagy csak havonként stb. szokott inni? A bort vízzel, vagy anélkül issza?

3. Szokott-e dohányozni? Ha igen, mily mérvben? Itt öt részre osztottam a dohányzó tanulókat: igenerős, erős dohányos, ritkán dohányzik és nem dohányzik. Ezen meghatározásoknál azonban figyelemmel voltam a tanulók korára. Így a 10—12 éves, a

14—15 éves stb. tanulóra más-más mérvben alkalmaztam e felosztást.

4. A tanév alatt hol lakik? Szüleinél, rokonnál, privát helyen, vagy valamely intézetben?

5. A vakáció, de különösen a legutóbbi vakációt hol töltötte? Falun, városban, pusztán, fürdőn stb. Itt mindig azt vettem döntőnek, hogy a két hónapból a nagyobb részt hol töltötte.

(Folytatása következik.)

A svéd sportügy szervezete.*)

Ismerteti **Kamilli Frigyes** honvéd vivómester.

Svédországban nagy ápolásnak örvendenek mindazok a sportágak, melyeknek üzése költséges berendezkedést vagy drágább felszerelést nem kíván. A svéd sportügy igen erős szervezetű. A különböző sportágak külön-külön szövetségekbe tömörülnek, melyek ismét az 1903-ban alakult közös szövetségbe tartoznak, ennek czime: „A svéd torna- és sportegyesületek birodalmi szövetsége.” E szervezett egységes határozványok életbeléptetését tette lehetővé, amely határozványok kötelező ereje a különböző egyesületeket szoros kapcsolatba hozta. A svéd sport ilyen közös és egységes vezetés folytán megerősödött s a további fejlesztést és fejlődést könnyen biztosította.

Az aktív svéd sportügy legfelsőbb fóruma a birodalmi szövetségi tanács. A birodalmi tanács tagja az egyes osztályok és kerületi szövetségek megbizottai. Az osztályok mindegyike a birodalmi tanácsba két megbizottat küld, míg a kerületi szövetségek minden 500 tagjuk után egy megbizottat és pedig legalább egy és legfeljebb 12 megbizottat küldenek a birodalmi tanácsba.

A birodalmi szövetségi tanács dönt minden alapszabálykérdésben, továbbá minden oly kérdésben, amely elvi jelentőségű és döntő. A birodalmi tanács saját kebeléből 30 tagból álló főigazgatóságot választ, amely az ország sportkérdéseiben a legfőbb hatóság. Ezenkívül alapszabály-bizottságot nevez ki, melynek hatáskörébe tartozik az alapszabályok megvizsgálása és jóváhagyása, ugyszintén más határozatok módosítása.

A főigazgatóság kötelessége a birodalmi szövetségi tanács által tárgyalandó kérdések előkészítése, valamint utasítások, határozatok és szabályok megállapítása minden sportág részére, ugyszintén a döntés mindazon kérdésekben, melyek a birodalmi szövetségi tanács elé nem tartoznak. A főigazgatóság saját tagjai közül küldi ki az igazgató-bizottságot, melynek kötelessége a folyó ügyek elintézése és a birodalmi szövetségi tanács anyagi ügyeinek rendezése.

*) A M. Kat. Köz. júniusi számából közöljük ez érdekes ismertetést, mely ami szövetségeinknek sok hasznos utmutást nyújt.
Szerk.

A sportegyesületek részben szakszövetségek, részben kerületi szövetségek kötelékébe tartoznak. Minden sportegyesület a szakszövetsége részére előre megállapított és igen kis összegű járulékot fizet. A szakszövetség kötelékébe felvételre jelentkező sportegyesület igazolni tartozik, hogy a bejelentett sportágat valóban üzi. A kerületi szövetségek külön tagdíjat nem szednek, hanem az egyesület tagjainak számával arányos járulék mind a birodalmi szövetséghez fizetendő be.

A birodalmi szövetség, valamint a főigazgatóság elnöke az alapítás óta a svéd trónörökös.

A könnyű atletika, jégvitorlázás, vívás, labdarugás, golf, torna, lawn-tennis, kerékpározás, evezés, nehéz-atletika, uszás és skifutás számára tehát külön szövetségek állanak fenn, amelyek saját sportágukat önállóan művelik és azt a külfölddel szemben, a birodalmi szövetség főigazgatóságával együttműködve, képviselik.

A szakszövetségbe tartozó egyesületek évente szövetségi gyűlést tartanak. Ennek határozataira a birodalmi szövetség főigazgatósága által jóváhagyott alapszabályok irányadók. A szakszövetség gyűlésén választott elnök intézi a szakszövetség ügyeit és az illető sportág fejlesztése és terjesztése is gondját képezi; megvizsgálja az amatőrség kérdését, bajnoki mérkőzéseket rendez és egyébként az illető sportág technikai vezetését intézi.

A kerületi szövetségek, melyek száma 21, területileg nagyjában megegyeznek Svédország politikai beosztásával. A kerületi szövetségbe az annak területén levő sportegyesületek tartoznak. A kerületi szövetségek a szakszövetségek ellenőrzése mellett vezetnek kerületükben az illető sportág gyakorlását, feladatuk a kerületi bajnoki és hasonló mérkőzések rendezése, jogkörükön belül döntenek sportkérdésekben. A kerületi szövetségek egységes szabályok szerint intézkednek, melyeket a birodalmi szövetség jóváhagyott. A vezetés az elnök kezében van, akit a kerületi szövetséghez tartozó egyesületek közös tanácskozáson, illetve akit a nagyobb kiterjedésű kerületekben a különböző sportágak szakbizottságai választanak. A birodalmi szövetség anyagi helyzetéről felelősközlünk, hogy a szövetség támogatására a svéd kormány sorsjáték rendezését engedélyezte, mely évente 20.000 korona kezelési járulékot juttat a szövetségnek. Ezenkívül a birodalmi szövetséghez folynak be az egyesületek évi díjai.

A sport iránti érdeklődés fokozására általában és különösen a sportéletben való tényleges részvételnek még a férfikor elérése után is leendő ápolására a birodalmi szövetségi választmány egy sportjelvényt alapított. Ezt a sportjelvényt minden sportember elnyerheti, aki svéd állampolgár és a következőkben tárgyalt határozmányoknak megfelelően, az arra való jogot megszerezte.

A sportjelvénynek 3 fokozata van: bronz, ezüst és arany.

A bronz sportjelvényre igényt támaszthat az a sportember, aki ugyanazon naptári év folyamán minden sportág próbáját megállja. Aki négy, bár nem egymásután következő év mindegyikében minden csoport próbáját megállja, az igényt szerez az ezüstjelvényre. Aki nyolcz, bár nem egymásután következő év mindegyikében minden csoportban megállja a próbát, az arany jelvényt kap. Az a sportember, aki abban az évben, melyben 32. életévét betölti, vagy ezen a koron felül minden csoportból egyszer megállja a próbát, arany sportjelvényt kap, tekintet nélkül arra, hogy megelőzőleg a sportjelvény alacsonyabb fokát megszerezte-e vagy sem.

A próbát ott és akkor kell megállani, ahová és amikor az illető egyesület elnöke kitűzi, vagy bizonyosságot lehet tenni arról valamely szabályszerűen kiírt mérkőzésen. Minden próbát két ellenőr jelenlétében kell megállani.

A sportjelvény magasabb fokának megszerzésével az alsóbb fokú sportjelvény viselésének joga megszűnik.

A próbák, melyek alapján a sportjelvény megszerzhető, a következő 5 csoportra oszlanak:

I. csoport: 200 m. uszás vagy torna.

II. csoport: legalább 135 cm. magasugrás, vagy legkevesebb 475 cm. távolugrás.

III. csoport: 100 méteres síkfutás legfeljebb 13 mp. vagy 1500 méteres síkfutás. legfeljebb 5 perc 15 mp. alatt.

IV. csoport: vívás, diszkoszvetés minimum 40 m., vagy gerelyvetés minimum 50 m., súlydobás minimum 16 m.

V. csoport: 10.000 méteres síkfutás, legfeljebb 50 perc, uszás 1.000 m. 28 perc, korcsolyázás 10.000 m. 25 perc, síkfutás átszelt terepen 20.000 m. 2 óra 15 perc, kerékpározás országúton 20.000 m. 50 perc alatt.

Svédország legnagyobb sportegyesülete: „A sportfejlesztésre alakult központi egyesület.“ Bár ezen egyesület alapítása előtt is voltak már nagy számmal sportegyesületek, azonban hiányzott a közös vezetés, amely őket összetartotta volna. Ezenkívül a szükséges anyagi eszközökkel sem rendelkeztek az egyesületek, hogy nagyobb sportünnepélyeket rendezhettek, vagy ilyen résztvehettek, vagy hogy Svédországot ilyen alkalmakkor képviselhették volna. Sporttelepek szervezésére sem volt meg az anyagi eszközük. E célokra és különösen a sportügy iránti érzék és érdeklődés fejlesztésére alakult 1897-ben a fentebb megjelölt központi egyesület. A központi egyesületnek sikerült is mindjobban és jobban megértetnj, hogy mily nagy nemzeti nevelőerővel bír a sport. Fáradhatatlan tevékenységének köszönhető, hogy a sportok üzése Svédország nyilvános életben szerephez jutott és állandósult.

A két nagy sportszervezei közös feladatát akként

osztotta meg, hogy a központi egyesület a legfőbb vezető és támogató hatóság gazdasági kérdésekben, míg a birodalmi szövetség legfőbb fóruma mindazon kérdésekben, melyek a sportügy szervezetét és vezetését illetik. Minden nagyobb sproteseményénél, mint az olimpiai játékok és hasonló, Svédországot mindkét szervezet együttesen képviseli.

A belföldön a központi egyesület tevéysége főleg sporttelepek létesítésére, ezek támogatására irányul. Így legnagyobb részét saját erejéből létesítette és tartja fenn Svédország legnagyobb sporttelepét, az östermalmi sporttelepet Stockholmban. E sporttelepen 3 labdarugó pálya, futó, ugró és dobópályák stb., valamint 2 elsőrangú lawntennis pályát tartalmazó fedett épület és szabad pályák vannak. E telep költségei körülbelül 200.000 koronát tesznek. Az östermalmi

sporttelepnek különös jelentősége volt a stockholmi olimpiai játékoknál, mivel a stadion közvetlen közelében lévén, a játékokban részvevő sportembereknek training helyül állott rendelkezésére.

A központi egyesület kezdeményező tevékenységének, melyet tagjai a nemzetközi olimpiai bizottságban kifejtettek és fáradozásának, mely úgy a kormányánál, mint a birodalmi szövetség választmányánál támogatásra talált, köszönheti Svédország, hogy a nemzetközi olimpiai bizottságnak 1909-ben Berlinben megtartott kongresszusán felajánlott megtisztelő megbízást, hogy az ötödik olimpiát Stockholmban kívánja megtartani, elfogadhatta.

A központi egyesületnek a svéd sportügy szempontjából legjelentősebb ténye az északi játékok meg-meghonosítása. Az olimpiai játékok mintájára első

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok **indulása** Bpest kel. p. u.-ról. Érv. 1913 május 1-től.

vonat- szám	óra	percz	vonat- neme	hová	Délután			vonat- neme	hová
					vonat- szám	óra	percz		
1110	5 40	szv.		Balatonfüred, Tapolca	612	12 20	szv.	Arad, Tóvis, M.-Sziget	
310	5 40	"		Hatvan	914	12 20	"	Ujvidék, Sarajevo	
302	6 25	gyv.		Ruttká, Berlin	314	12 30	"	Hatvan	
22	6 30	szv.		Bicske	1008	12 45	"	Szombathely, Wien	
8	6 40	"		Wien, Graz, Sopron	242 ¹⁾	1 00	"	Fiume, Róma, Eszék	
1502	6 45	gyv.		Kassa, Csorba, Bártfa	1504	1 20	gyv.	Bicske	
1512	6 55	szv.		Kassa, Csorba	316	1 21	szv.	Kassa, Poprád-Felka	
1002	7 00	gyv.		Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkovce	1304	1 40	gyv.	Gödöllő	
602	7 05	"		Arad, Brassó	404	2 00	"	Fehring, Graz	
906	7 10	"		Belgrad, Sofia, Sarajevo	4	2 05	"	(Sátoraljaújhely, Lemberg, Kassa	
1302	7 20	"		Fehring, Graz, Triest (Stryj, Przemysl.	604	2 10	"	Wien, Paris	
402	7 25	"		Lemberg	916	2 15	szv.	Arad, Bukarest	
312	7 30	szv.		Gödöllő	304	2 20	gyv.	Kiskőrös	
908	7 45	"		Belgrad, Sofia, Vinkovce	318	2 25	szv.	Ruttká, Berlin	
608	7 50	"		Arad, Brassó, Bukarest	320	2 30	"	Hatvan	
1102 ¹⁾	8 05	gyv.		Balatonfüred, Tapolca	518	2 40	"	Pécel	
406	8 10	szv.		Munkács, Lawoczne	1202	2 45	gyv.	Bicske	
512	8 20	"		Kolozsvár, Brassó	1902	2 55	"	Szolnok	
1906	8 25	"		Eszék, Bród	904	3 20	"	Szabadka, Sarajevo	
306	8 35	"		Ruttká, Berlin	520 ²⁾	3 25	szv.	Tapolca, Eszék	
1706	8 55	"		Msziget, Stanislaw	1016	3 30	"	Belgrad, Konstantin.	
22a	9 10	gyv.		Wien, Sopron	18	4 25	"	Nagykátá	
1508 ²⁾	9 35	gyv.		Kassa, Poprád-Felka	322	4 25	"	Laks	
918	10 00	szv.		Kunszentmiklós, Tass	806	5 00	gyv.	Komárom	
516	10 05	"		Nagykátá	410	5 10	szv.	Gödöllő	
1112	10 45	"		Balatonfüred, Tapolca	6	5 15	gyv.	(Arad, Bukarest, M.-Sziget	
24	11 55	"		Bicske	324	5 20	szv.	Lawoczne, Lemberg	
314a ³⁾	12 00	"		Gödöllő	522 ²⁾	5 40	"	(Győr, Sopron, Szombathely, Wien	

A vonatok **érkezése** Bpest kel. p. u.-ra. Érv. 1913 május 1-től.

vonat- szám	óra	percz	vonat- neme	honnan	Délután			vonat- neme	honnan
					vonat- szám	óra	percz		
339	5 10	vv.		Berlin, Ruttká	323	12 10	szv.	Gödöllő	
645	5 20	tszv.		Debreczen, N.-Várad	611	12 30	"	Bukarest, Arad	
309	5 30	szv.		Hatvan	301	12 50	gyv.	Berlin, Ruttká	
1905	5 30	"		Eszék, Tapolca	903	1 00	"	{Konstantinápoly, Belgrad	
609	5 45	"		Brassó, Arad	401	1 05	"	Lemberg, Kassa	
909	5 45	"		Sofia, Bród, Belgrad	7	1 20	szv.	Wien, Sopron	
19	5 55	"		Torbágy	601	1 25	gyv.	Bukarest, Arad	
313	6 00	"		Pécel	1201	1 30	"	{Sarajevo, Bród, Szabadka	
17	6 05	"		Komárom	1	1 40	"	London, Páris, Wien	
1707	6 15	"		Stanislaw, M.-Sziget	1901	1 55	"	Eszék, Pécs	
11	6 25	"		Wien	325	2 10	szv.	Hatvan	
1505	6 30	gyv.		{Lemberg, Poprád- Felka, Kassa	1501	2 20	gyv.	Poprád-Felka, Kassa	
407	6 50	szv.		Lemberg, Stryj, Kassa	1301	2 25	"	Graz, Fehring,	
1007	6 50	"		Fiume, Zágráb	919	2 40	szv.	Kunszentmiklós-Tass	
1003	7 00	gyv.		Róma, Triest, Fiume	23a	3 00	"	Bicske	
315	7 05	szv.		Gödöllő	521	3 10	"	Nagykátá	
513	7 20	"		Brassó, Kolozsvár	1111	4 00	"	Tapolca,	
917a	7 25	"		Kunszentmiklós-Tass	327	4 20	"	Balatonfüred	
317	7 30	"		Gödöllő	329	5 25	"	Pécel	
319	7 40	"		Hatvan	511a ¹⁾	6 00	"	Gödöllő	
21	7 45	"		Bicske	511	6 15	"	Szolnok	
1309	8 00	"		Graz, Fehring	15	6 20	"	Buk rest, Debreczen	
911	8 10	"		Sarajevo, Belgrad	1507 ²⁾	6 25	gyv.	Bruck-Királyhida	
1513	8 15	"		Bártfa, Csorba, Kassa	3	6 35	"	Poprád-Felka, Kassa	
1015	8 20	"		Paks	1705	7 00	szv.	Wien, Graz	
519	8 35	"		Bukarest, Kolozsvár	907	7 20	"	Stanislaw, M.-Sziget	
321	8 45	"		Hatvan	607	7 25	"	Sofia, Belgrad	
13	9 30	"		Győr	421	7 35	vv.	Bukarest, Arad	
307	9 35	"		Berlin, Ruttká	305	7 45	szv.	Berlin, Ruttká	
1005	9 35	gyv.		Fiume, Tapolca	25	7 50	"	Bicske	
913	9 55	szv.		Szabadka	1109	8 05	"	{Tapolca, Balatonfüred	
5	10 05	gyv.		{Bruck-Királyhida, Szombathely, Sopron	523 ³⁾	8 10	"	Nagykátá	
409	10 20	szv.		Miskolcz	1009	8 15	"	Fiume, Bród	
23	10 45	"		Bicske	405	8 20	"	Lawoczne, M.-Sziget	
605	11 30	gyv.		{Nagyvárad, Debreczen, Arad	329a ³⁾	8 35	"	Gödöllő	

- Minden vasárnap és kettős ünnep második napján közlekedik.
- Junius 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
- Csak vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
- Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
- Nagykátáról Szolnokig csak szombaton és ünnep előtti köznapokon közlekedik.
- Csak szombaton és ünnep előtti köznapokon közlekedik.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.			
Délután.			
515 ⁷⁾	4 40	szv.	Szolnok
517	5 00	"	Nagykátá
811	5 50	"	Gödöllő
917	6 17	"	Kunszentmiklós-Tass

izben a központi egyesület vezetősége 1901-ben Stockholmban rendezte e játékokat. Mint a név is mutatja, mindazokat a sportágakat foglalják magukban, amelyeket télidőben az északi államokban üznek, mint a skifutás, korcsolyázás minden formája, a jégen való vitorlázás, a korcsolyavitorlázás, jég-hockey, ródlizás és távlovaglás, vadászverseny, akadályverseny, más lovaglós versenyek mély hóban, 70 km. távolságu skiver-seny, skicsapatok harcszerű lövészete, katonai tájékozódásra irányuló versenyek, jelentések nagytávolságra vitele stb., egyszóval mindennemű sport, amely téli sport néven ismeretes. Az északi játékok programjához ezenfelül vívőversenyek és tornamutatványok is tartoznak, az utóbbikkal kapcsolatban nemzeti népies táncokat, északi zenét és a svédek történetéből képeket is mutatnak be. Amióta Stockholmban nagyobb

méretű uszócsarnokok vannak, azóta uszóversenyek is szerepelnek a műsorban. Az északi játékokat minden negyedik év február havának második hetében Stockholm-ban tartják meg; céljuk annak bemutatása, hogy északon a sport milyen fejlődési fokot ért el. Tartamuk 9 nap. Bár elsősorban az északi államok részére rendezik és elsősorban a svéd sportférfiaknak kívánnak alkalmat nyújtani arra, hogy erejüket összemérhessék, mégis felszólítják más államok sportüzít is a részvételre és különösen meghívják azok megtekintésére a sportbarátokat.

Az északi játékokat első ízben 1901-ben tartották meg. 1905-ben és 1909-ben megismételték és legközelebb 1913-ban fogják megtartani.

Az északi játékok budgetje körülbelül 70.000 koronára rug.

A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról. Érvényes 1913 május hó 1-től.				A vonatok érkezése Budapest nyugoti p. u.-ra. Érvényes 1913 május hó 1-től.			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
Délelőtt				Délelőtt			
154	5 00	szv.	Vác	164	12 05	szv.	Rákospalota-Újpest
152	5 15	"	Rákospalota-Újpest	714	12 15	"	Szeged
122	5 25	"	Érsekújvár	1404	12 20	gyv.	Zsolna, Berlin
718	5 40	"	Szeged, Szolnok	138	12 25	szv.	Nagymaros
4102	6 00	"	Esztergom	4106	12 30	"	Esztergom
6502	6 30	"	Lajosmizse, Kecskemét	166	1 00	"	Rákospalota-Újpest
156	6 35	"	Rákospalota-Újpest	4140 ²⁾	1 15	tváz.	Piliscsaba
102	6 50	k. ost. exprv.	Wien, Paris, Ostende	168	1 30	szv.	Dunakeszi-Alag
510	7 00	gyv.	Szeged, Stanisla	4108	1 50	"	Esztergom
1402	7 05	"	Zsolna, Berlin	106	2 00	gyv.	Wien, Paris
104	7 55	"	Nagysonbat, Wien	128	2 10	szv.	Párkány-Nána
158	8 00	szv.	Dunakeszi-Alag	170	2 15	"	Rákospalota-Újpest
708	8 25	gyv.	Orsova, Bázias	4110	2 20	"	Esztergom
712	8 40	szv.	Bázias, Karánsebes	506	2 25	gyv.	Szatmár-Németi Brassó
134	8 45	"	Nagymaros	108	2 30	"	Wien
4104	9 05	"	Esztergom	120	2 35	szv.	Galánta
114	9 15	"	Wien, Berlin	704	2 40	gyv.	Bukarest, Bázias
160	9 45	"	Rákospalota-Újpest	6710	2 45	szv.	Czegléd, Szolnok
162	11 00	"	Rákospalota-Újpest	6710	2 45	szv.	Czegléd, Szolnok
6504	11 10	"	Lajosmizse, Kecskemét	6506	2 50	"	Lajosmizse, Kecskemét
136 ¹⁾	11 35	"	Nagymaros	172	3 10	"	Rákospalota-Újpest
730 ²⁾	11 55	"	Czegléd	140	3 55	"	Szob
116	12 00	"	Wien	174	4 10	"	Rákospalota Újpest
				110	5 15	gyv.	Szeged
				142	5 20	szv.	Szob
				176	5 50	"	Rákospalota-Újpest
				128	6 00	"	Párkány-Nána
				722	6 10	"	Vecses
				144	6 15	"	Nagymaros
				724	6 20	"	Monor, Ócsa
				4114	6 40	"	Esztergom
				726	6 45	"	Czegléd, Szolnok
				1406	6 50	szv.	Pozsony, Zsolna, Budapest
				180	6 55	szv.	Párkány-Nána
				178	7 15	"	Czegléd
				180 ¹⁾	7 25	"	Rákospalota-Újpest
				724	7 35	"	Czegléd
				6508	7 40	"	Lajosmizse
				132	7 55	"	Párkány-Nána
				710	8 05	"	Bukarest, Bázias
				182	8 20	"	Dunakeszi-Alag
				1408	8 40	"	Zsolna, Berlin
				118	9 30	"	Wien, Paris
				502	9 35	gyv.	Bukarest, Stanisla
				184	10 00	szv.	Dunakeszi-Alag
				706	10 15	gyv.	Szeged, Bázias, Budapest
				504	10 50	"	Marosvásárhely
				720	10 55	szv.	Kiskunfélegyháza, Szeged
				4116	11 10	"	Esztergom
				902 ³⁾	11 30	k. ost. exprv.	Belgrad, Konstantinápoly
				146	11 35	szv.	Nagymaros
				702 ⁴⁾	11 45	k. ost. exprv.	Bukarest, Konstantinápoly
A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.				A vonatok érkezése Budapest-Császárfürdőbe.			
4002	5 55	szv.	Esztergom	4006	12 15	szv.	Esztergom
4004	8 54	"	Esztergom	4040 ²⁾	12 57	"	Piliscsaba
				4010	2 11	"	Esztergom
				4012	6 20	"	Dorog
				4016	11 33	"	Esztergom
4001	5 30	szv.	Dorog	4011	2 10	szv.	Esztergom
4005	7 16	"	Esztergom	4013	5 20	"	Esztergom
4007	8 20	"	Esztergom	4017 ³⁾	8 21	"	Piliscsaba
4009	10 04	"	Esztergom	4019 ⁴⁾	9 31	"	Piliscsaba
				4015	10 07	"	Esztergom

Előfizetési díj:

Negyedévre... 2 kor.
Félévre... 4 kor.
Égész évre... 8 kor.

Egyes szám 40 fill

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalII., Irma-tér 3. szám,
I. em. 3.Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljai helyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Iskolai játékterek.

Amire a legtöbb gondot kellene fordítani, az iskolai játékterekre, azért nem is gondolhatunk, mert a nagy városokban és főleg a fővárosban a játékterek létesítése milliókba kerülne. Az iskolák mind a városban épülnek; szinte az iskolafenntartó hatóságok mind arra látszanak törekedni, hogy az iskolákat, még a középiskolákat is a legnépesebb helyre építsék. Mintha attól félnének az iskolák, hogy elnéptelenednének, ha a város végére épülnek. Pedig a tisztviselőtelepi állami és a ligeti evangélikus gimnázium példája mutatja, hogy bármily messze elmennek a tanulók, ha jó iskolát találnak.

De még az iskolai nagy játékdudvarral sincs megoldva a játéktér kérdése. mert egy hold nagyságu udvar is kicsiny a nagyobb iskolák játéktára. Csak gondoljuk el, mekkora hely kell ahhoz, hogy egyidőben labdarugást, kifutást játszassunk. És ha pl. négy csapat játszik, csak 40—50 tanuló kap helyet. Holott egy szép napos délután az iskola 3—4 száz tanulója kivonul a játéktérre.

Arról tehát ne is ábrándozzunk, hogy a város közelségében kellő számu és kellő nagyságu tanuló játéktérre kaphassunk. De olyan

távolságban, mint pl. az Üllői-uti, vagy a Hungária-uti sportegyleti pályák, már lehet létesíteni játéktér. E két egyleti pálya felemlítése juttatja eszünkbe a már többször hangoztatott óhaj, hogy az egyletek pályáikat, mikor tehetik, engedjék át az iskoláknak. Azt hisszük, hogy a Testnevelési tanács majd módját éjt, hogy az egyletek miként kárpótoltassanak az ifjuság sportjának üzésével szenvedett pályarongálási károkért.

Tehát bizonyos, hogy a távolabbi helyeken ugy a városi, mint az állami iskolák létesíthetnének játéktereket. Most csak az a kérdés, hogy a városban lakó tanulók miként jutnak a pályára. Gyalog a város belsejéből a város mezei földes részére legalább egy órai út. Egy óra oda, egy óra vissza, ez nagyon sok a tanulók drága idejéből. Nem is lehetne más-kép megoldani a dolgot, minthogy a tanulósság a játéktérre iskola-igazgatói igazolvánnyal nagyon olcsón, mondjuk 5 fill.-ért utazhasson. A vilanyos társaságok e csekély díj mellett is újabb biztos jövedelemre tennének szert. A szegényebb tanulók heti 20 fill.-es kiadását, mit a játéktérre jutás okozna, talán megbírnák az ifjusági segélyző egyletek. Esetleg az ifjusági sport egylet is juttatna valamit a szegény tanulók utazására.

A játéktér berendezése, bekerítése, planirozása bizony nem kis összeget igényel, de mivel az iskolafenntartó hatóságok nálunk nem üzleti vállalkozások, bizonytalán örömmel áldoznának, ha módjuk lenne. S így sem a városok, sem az állam, sem a szerzetes iskolák rendjei könnyen nem létesíthetik a játéktereket. Segítségükre a szülőknek, a társadalomnak kell sietni. Hogy ez ide hivatkozás nem lesz hiábavaló, arról meggyőződhetik mindenki, ha a következő közelebb megtörtént esetet megtudja. Egyik fővárosi iskolában megalakult az ifjúsági sportegylet, Az alakuló-gyűlésen a tanuló-ság tagsági díjat akart megállapítani, hogy ebből versenyeket, kirándulásokat rendezhesse-nek, A tanár elnök azonban hivatkozva arra, hogy a még meg sem alakult egyletnek már is csaknem ezer korona vagyona van, tagsági díj kötelezettsége nélkül alakította meg az egye-sületet. Azonban próbából pár osztályt felszó-lított, hogy a szülők mennyivel járulnának ajándékképen az egylet kiadásainak fedezésé-hez. A próba úgy sikerült, hogy pár osztály egyszerre négyszáz koronánál többet ajánlott fel.

A gyermekek útján a család épen most kezdi megszeretni, méltányolni a testgyakorla-tokat; ki kell ezt a kedvező fellángolást használni és a társadalmi jótékony-ság útján kell támogatni a játékterek létesítését.

A kisebb vidéki városokban már könnyebben volna létesíthető a játéktér, ha elég intelligens volna a közönség. De a legtöbb helyen még a marhavásár-tért sem engedik át a tanuló-ságnak. Van olyan város is, hol a közel fekvő alkalmas rétet a legeltetés miatt nem adják át az ifjúságnak. Ilyen helyeken csak az erős parancsnak, a felülről jövő nyomásnak engedelmessékednek. Ezért itt is remény-nyel várjuk a Testnevelési tanácsnak erős-kező munkálkodását.

A kereskedelmi iskolák torna-tanitása.

Sztankovič Szilárd, a fővárosi testnevelési osztály vezetője az idei év elején egybehívta a fővárosi kereskedelmi iskolák igazgatóit s az idén az iskolákhoz rendelt tornatanárokat, hogy velük megbeszélje, miként

volna lehető a mai keretekben eleget tenni a testnevelési kívánásoknak. Tudni kell ugyanis, hogy a fővárosi kereskedelmi iskolákban a tanulóknak heti 34 kötelezett órájuk van. Ehhez járul még a már lefoglalt két délután után a heti két órás német, francia, angol, szerb társalgási óra, a két órás gépirás, az egy órás ének és zenekari óra, a két órás önképző kör, a két órás vegytani gyakorlat. Ugy, hogy alig van az iskolának tanulója, ki el ne lenne foglalva minden nap délutánján.

Ilyen viszonyok mellett rendszeres, heti két torna-óráról nem lehet szó. Nem pedig azért sem, mert a miniszteri utasítások egész határozottan megszüntetik a kötelezett órák számát. Ezen a kötélen akar most a főváros tanácsa Déry Ferencz közoktatási tanácsos indítványára úgy könnyíteni, hogy kéri a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy engedje meg a torna-óráknak a délelőtti órák közé ékelését. Ezen kérés teljesítésével a négy rendes délutáni óra hatra szaporod-nék fel, vagyis a tanulók hetenként három délután jönnének iskolába.

Azt hisszük, hogy Jankovich Béla miniszterünk, ki már tetteivel mutatta meg, hogy az ifjúság testi erősödésének igaz embere, meg fogja engedni, hogy a kereskedelmi iskolák tanulói, kiknek a legnagyobb szellemi terhet kell, hogy huzzák, a testi erősödésnek is szentelhesse-nek legalább hetenként két órát.

De ezzel a heti két órával úgy kellene bánni a kereskedelmi iskolákban, hogy ez ne legyen olyan rendszeres tornaóra, melyet a tanulók unva töltenek a tornateremben, hanem olyan sportidő, mikor a lehetőség szerint minden tanuló a neki kedves sportját gyakorolhassa. A rendszeres tornázás a tornatanár vezetésével csak akkor lenne a teremben, ha a rossz idő oda kergeti be a tanulókat.

Hogy mindenki kedvvel, önként üzzön valamilyen testedzési módot, arra nézve legjobb az angolrendszerű szabadság, melyet az ifjúság a maga erősödésére kedvvel élvez; az ifjúság alakítson sportkört, alakítson minden sportra szakosztályt. Az egész működésében hagyja meg az önállóságot. Mindenki tudja üzni a sportot, tudjon őrizkedni a veszélytől. A német rendszerű tornázásnak nincsen semmi folytatása az iskolán túl, míg az ifjúság által önként választott sportokat az iskolából kilépve, tovább űzik a tanulók. Mit ér az olyan bármily kitűnően vezetett, bármily edző testgyakorlat, melyet az ifjúság az iskola falait elhagyva, egészen elhanyagol.

Meg kell kísérelni tehát a kereskedelmi iskolában, hogy egyes csapatokban ellenőrzés, észrevétlen vezetés mellett mire mennek a tanulók. Ezek a csapatok ne is alakuljanak osztályok szerint, hanem kedv, erő, ügyesség, barátság szerint tömörülve. Azt is könnyebben így kivinni, hogy a különböző délutáni tárgyakban elfoglalt tanulók legalább két délutánt a sport-

pályán tölthessenek. Mert osztály szerint teljesen lehetetlen olyan délutánt találni, melyen valakinek órája ne lenne. A sportkörüi testgyakorlás nem zárja ki a legrendszeresebb üzését a sportoknak, sőt a fővárosban már olyan pontos sportismeretekkel rendelkeznek, hogy bátran rá lehet a kapitányokra bízni a vezetést.

Az egyetlen, amire nagyon vigyázni kell, hogy egyes tanulók a tanulás és egészségük rovására ne hajtsák túl a sportok üzését. Erre nézve el lehetne fogadtatni a fiukkal azt az indítványt, hogy az intésben részesült, a félévben bukott tanuló versenyre ne bocsátassék. Tudunk esetet, hogy az iskola egyik gyenge tanulóját, de kitűnő versenyzőjét, osztálytársai felváltva ingyen tanították, csak hogy versenyre mehessen s az iskolának dicsőséget szerezzen.

Szóval a kereskedelmi iskola növendékeit próbáljuk szabadabb szellemben, szabadabb testgyakorlatokban erősíteni, hisszük, hogy az eredmény jobb lesz, mint a parancsolt mozgások útján elérhető eredmény.

Testfejlődési viszonyok a nagyváradi prem. főgimnázium tanulóinál. *)

Irta: *Földváry Mihály.*

(Folytatás és vége.)

6. Mi az édes atyjának a foglalkozása? Itt a csoportosítást olyképen eszközöltem, hogy a foglalkozás mily élettani hatással jár. Például azon atyákat, akik többnyire szabadban élnek, nehezebb szellemi munkát nem végeznek, megfeszített idegmunkára nincs szükségük — egy csoportba, a szellemi munkásokat megint egy csoportba és így tovább.

7. Hányszor étkezik egy nap? A napközben elfogyasztott kisebb mennyiségű tápszert, mint pl. egy kifli stb., nem vettem figyelembe.

8. Hányan alszanak egy szobában? Egyedül alszik-e, vagy többedmagával.

9. Az iskolán kívül szokott-e valamely testgyakorlást üzni és milyen mérvben?

Ezenkívül minden tanulóval futást végeztettem, hogy pl. egy bizonyos (jelen esetben 60 m.) távolságot mennyi idő alatt fut be. Tettem ezt pedig azért, hogy a test ruganyosságáról, a tüdő erejéről, a szív működéséről adatokat gyűjtsék. Mert hiszen nyilvánvaló, hogy gyenge tüdejű egyén nem képes oly erő-

*) Egy 54 nagy oldalra terjedő, kiváló szorgalmas munkáról tanuskodó füzetet kaptunk, mely tanulságos kimutatást nyújt a tanulók testfejlődéséről. Az értekezés bevezető és befejező részét közöljük most, alkalmilag a számszerű adatokat is ismertetni fogjuk. A legnagyobb elismerés illeti meg a nagyon elfoglalt tornatanárt, hogy hírneves tudóshoz méltó alaposággal végezte a méréseket s vonta le belőlük igaz következtetéseit.

(Szerk.)

tesztelésre, mint az egészséges. Az ember a tüdejével és a szívével fut.

A tanulóknak magasugrást kellett végezni, illetve az itt elért eredményt — szeptemberben és májusban ugyancsak feljegyeztem.

A felső osztályos tanulók még súlyt is dobtak, hogy a felső végtagok erejéről és működéséről ha nem is pontos, de megközelítő adatok álljanak rendelkezésemre.

„A kísérlet kérdés a természethez, annak megszólaltatására“ — mondja Verulami Bacon. Jelen dolgozatom is egy hosszadalmas, nagy munkát igénylő kísérlet eredményeiről számol be. Megkísérletem tanítványaimról, fizikai énjükről némi képet alkotni. Diszkrétebb természetű dolognál, mint pl. a dohányzás, alkohol-élvezet kikérdezésénél, négyszemközt beszélgettünk. Én úgy hiszem, ha akadt is ravasz szándéku tanuló, a legnagyobb része teljesen őszinte volt hozzám.

Mielőtt az adatok ismertetéséhez fognék, még azt emlitem meg csupán, hogy hivatalos és más elfoglaltságom nem engedték meg, hogy az összegyűjtött hatalmas anyagot teljesen feldolgozzam. Az idő rövid volt s így csak egyik, de mindenesetre a legnagyobb résszel számolok be. A hiányzó résszel azonban nem óhajtok adós maradni, keresni fogom a módját, hogy azokat is közreadjam.

Ha kutatásaim, vizsgálódásaim nem is jártak mindenütt eredménnyel, az talán onnan származik, hogy ily természetű tények megállapításához nem állott kellő számú tanuló rendelkezésemre. Mert anthropologiai, de különösen ilyen irányu anthropo-fiziológiai eredmények realitásához feltétlen minél nagyobb számú megfigyelések, mérések és vizsgálatok szükségesek.

* * *

A 42 oldalra terjedő mérés-eredmények után a szerző így fejezi be munkáját:

Értekezésemnek végére értem. Ha itt-ott nem feleltem meg úgy a kitűzött feladatnak, mint azt magam is szerettem volna, kérem betudni azon körülmények, hogy összegyűjtött hatalmas adataim feldolgozására nem volt elegendő fizikai időm. Ahol adós maradtam a felelettel, kérem ugyanezen körülménnyel menteni.

Most pedig összefoglalom azon tanulságokat amelyek vizsgálódásaimból levonhatók.

1. Teljes biztonsággal és joggal kimondhatjuk hogy főgimnáziumunk tanulóin is beteljesedett az az élettani igazság, hogy épen a fejlődés korára eső iskolázás a tanulók, számokban kimutatható káros befolyással bír.

2. A pubertáskorának fellépése tanítványainknál is ugyanazon időre esik, mint a legtöbb európai nemzet ifjainál.

3. A súlyos betegségek a pubertást tanulóink egy részénél egy évvel későbbre halasztották.

4. A mellkas fejlődésénél igen érezhető a zárt teremben eltöltött iskolai idő gátló, sőt csökkenő hatása.

5. Súlyos betegségek káros befolyása szembetűnő módon kimutatható.

6. Az alkohol és nikotin élvezete általánosan hátráltatja a fejlődést, de a testmagasságnál és testsúlyánál ezen káros befolyás igen nagy mértékben észlelhető.

7. Ahol sok tanuló alszik együtt, ugyancsak érezhető a fejlődés elmaradottsága, a különféle intézetek káros hatással vannak a tanulók testi fejlődésére.

8. A teljes abstinencia meghozza üdvös hatását, amennyiben ezen tanulók jóval felülmulják fejlődés tekintetében az alkohol és nikotin mérgeitől megrontott tanulókat.

9. A legtöbb súlyos betegség azon tanulóra esik, aki az alkohol, vagy a nikotin élvezetének hódol.

10. Összefoglalva az elmondottakat, megállapíthatjuk, hogy főgimnáziumunk tanulóiról felvett mérések nem felelnek meg a természetes és egészséges fejlődésben élhető ifjúsági méreteknél, mivel számtalan életkörülmény és antihigienikus ok meggátolták abban.

Dolgozatomnak végére értem!

Két óhajom van. Egyik az, hogy vizsgálataim nyomán megállapított tényeket úgy az ifjúság, a szülők és az iskola szíveleljék meg és haszonnal értékesítsék. A másik pedig felszólítás kartársaimhoz. Végezzenek minden iskolában hasonló méréseket és vizsgálódásokat s eredményeikről számoljanak be az értesítőkből. Ily formán hazánk ifjúságáról, testi fejlődéséről hü képet nyerünk s a várva-várt közoktatási reform nem doktrinér, elvont szabályok után, hanem az ifjúság higienikus életmódjának érdekében fog megalkotanni.

Indítványom is volna. Minden iskola vezessen egy testfejlődési naplót s abba minden évben vezessék be a méréseket, életkörülményeket, szóval a fizikai jellemet tüntessük abban fel.

Az iskola higiénia nagyon szomorú állapotban van. Nemcsak a tantermek, folyosók stb. porosságára, tisztatlanságára gondolok. Hanem arra is, hogy a nevelés egészségutána oktatóink részéről teljesen száműzve van. Nagyon kevés még ma azon pedagógusok száma, akik a higienikus nevelésre is súlyt fektetnek. Mert amíg akadnak professzorok, akik az ifjúság játékában csak a vad indulatok kitörését, a rossz tanulók kedvtelését látják, amíg a test ápolására, edzésére fordított időt pocsékolásnak mondják — hiszen ők sem tették azt — amíg minden tanár élete példájával nem az igazi higienikus életmódot mutatja be tanulóinak, addig ne beszéljünk mi észszerű nevelésről. Az a gunyos mosoly, amely néhány idősebb tanár ajkán — a testgyakorlás, testápolás szóra elvonul — nagyon sok tanuló testi egészségének volt már kárára. Amikor avatottak és avatatlanok ma a testnevelés reformálását sürgetik, — ne magas északra kacsintgassanak (t. i. a svéd-

hez), — hanem szálljanak le tanuló ifjainkhoz, vizsgálják, tanulmányozzák azok életét. akkor bizony megteremthetjük az áldástosztó higienikus testi kulturát, de holmi tornarendszerekkel soha.

Törvényt kell hozni, hogy pedagógus iskolába addig be nem léphet, míg az anatómiából, a fiziológiából és egészségutánból vizsgálatot nem tesz. „Mert ha a nevelés megakar felelni feladatának, sem az életani, sem az egészségutáni ismereteket nem mellőzheti. Így érhetjük el aztán azt, hogy azok, akik a gyermek nevelésével foglalkoznak, a fejlődés törvényeiben is járatosak lesznek.“

Ha eljön majd az az idő, amikor a testnevelést nem rendelik gunyosan a szellemi nevelés alá, talán bekövetkezik az az óhaj is, hogy a tanulók testi képességéről is adunk majd bizonyítványt: Mindig fülembe cseng jelen dolgozatom elején idézett francia bizonyítvány, hogy . . . „ . . . Ön a fiát testileg erősebbnek, jellem tekintetében függetlenebbnek fogja találni, ki inkább ura önmagának!“ . . .

A testedzés honvédelmi szempontból.

Hazai testedző életünk majdnem minden ágazata olyan hatalmas és intenzív működést fejt ki, hogy érdemesnek tartom azzal honvédelmi szempontból foglalkozni. Ennél a kérdésnél örömmel emlékezem vissza az 1867. évben megalakult felelős magyar miniszterium vallás- és közoktatásügyi miniszterére, Eötvös József báróra, aki a testedzést hazánkban honvédelmi szempontból elsőként fedezte fel és éppen ezért az összes nyilvános iskolákban a tornát azzal a kimondott indokolással tette kötelezővé, hogy az ország már béke idejében ifjúságában erős, képzett honvédelmi erőt birjon.

Eötvös halála után alig történt valami az iránt, hogy testedző életünket honvédelmi szempontból okosan, helyesen kihasználják. Egyes vidéki ifjúsági zászlóaljok szervezése nem hozta meg azt az eredményt, amit vártak s kimondottan az ifjúságunknak „katonásdira“ való előkészítését nem is tartom helyesnek.

Honvédelmi szempontból tehát testedző életünket praktikusabban kell kihasználni. És pedig a cél legyen: az ifjúságunkat életani szervezetében erőssé, edzetté tenni, tudjon ifjúságunk tornászni, atlétizálni, fegyelmet parancsoló társasjátékokat játszani és célba löni.

Ha honvédelmi kormányunk ezt a célt megvalósítaná, haderőnk már kiváló, kész anyagot kapna, olyat, amellyel könnyebben, nagyobb sikerrel dolgozhatna.

Ez a cél volna az, amely oly fényesen deferálna az immár meggyőzhetetlen és mindenki előtt ismert Szemere-féle szállóigének, amely szerint nemcsak a mennyiség, hanem főleg a minőség győz a modern korunk háborúiban.

Ifjúságunkban honvédelmi szempontból való előkészítése szükségét a balkáni háború befejezése után minden lelkes, hazáját szerető férfiú kettősen kell hogy érezze. Hiszen határnakon levő örökös ellenfeleink erőben hatalmasabbak lettek és azoknak a részünkre kedvezőtlenül alakult erőviszonyoknak az ellensúlyozására belső erőnknek minőségben való emelésével válaszolnunk. Erre szolgál testedző életünk fejlettsége: ennek helyes kihasználása.

A külfölddel szemben máris lekészt, mert Európa államainak legtöbbször a testedző sportokat az említett szempontból eredményesen aknázza ki. Ha már külföldre hivatkozom, helyesnek találom, hogy csak rövidesen mutassak rá, hogy mit tett néhány ország honvédelmi szempontból a testedző sportjáért, illetve ifjúságáért; nevezetesen:

Oroszországban egy csári ukáz minden nyilvános és magánoktatási és testedző intézményben kötelezően megparancsolja a katonai szempontból fontos és kívánatos testgyakorlás, fegyelem érzetét szuggáló szabad gyakorlatok üzését és a lövészetben való teljes kiképzést.

Olaszországban törvényt hoztak arról, hogy az ifjúságot katonailag elő kell készíteni és e célból kiadott utasítások nagyon megkönnyítették az előkészítés munkáját, úgy hogy Olaszországban minden ifju kedvvel és lelkesen tesz eleget azon anyagnak, mely őt katonailag is sikerrel készíti elő:

Svájcban, ahol a tartós katonai szolgálat nem kötelező, tornázással és lövészet tanulással helyettesítik a katonai szolgálatot; ott e kettőnek polgári uton való népszerűsítése, megkedveltetése teljes sikerrel helyettesíti a tartós katonai szolgálatot;

Németországban a tornaegyletek mindmennyi katonai zászlóalj vagy ezredek; az idejü július havi lipcsei jubiláris tornaünnepélyen több mint százezer tornász felvonulása egy egész hadsereget képviselt;

Franciaországban a tornaegyletek és katonai előképző egyesületek szoros kapcsolatban működnek a hadügyminiszeriummal, ennek ugyszólván alá vannak vetve s 350—400.000 francia tornász katonailag jól ki van képezve;

Hollandiában egy idén hozott törvény egész sereg kedvezményt biztosít azok számára, akik honvédelmi szempontból szükséges és fontos testedző gyakorlatokat képesek végezni, sőt aki az előírt követelményeknek eleget tud tenni, az két hónappal kevesebb szolgálatot élvez. Hogy e törvény által előírt kedvezmények elérésére az ifjúság tömegesen jelentkezik, azt fölösleges is bizonyítani;

Norvégiában és Svédországban a testedző egyesületek honvédelmi szempontból kormányuk fenhatósága alatt állanak, ennek anyagi és erkölcsi támogatását teljes mértékben élvezik.

Görögországban törvény intézkedik arra nézve, hogy az ifjúságot honvédelmi szempontból elő kell

készíteni és hogy milyen sikerrel készítették elő a görög ifjúságot, fényesen mutatja a most lefolyt háborújuk, a melyek győzelmeit nem szükséges itt újból ismertetnünk.

Romániában a hadügyminiszerium busás fizetés és természetbeni járandóságokkal több francia testedző-művezetőt szerződtetett több évre, a kiknek szerződésileg kötelességükké tette a honvédelmi szempontból szükséges és helyes gyakorlatoknak a román sportegyesületekben és iskolákban való tanítását.

Honvédelmi kormányunknak tehát egyik első és legfontosabb kötelessége, hogy testedző életünket honvédelmi szempontból hasznosan és okszerűen kihasználja.

E célból haladéktalanul szervezni kell a miniszeriumban a katonai előkészítő ügyosztályt, a melynek sürgős feladata lenne ifjúságunk honvédelmi előkészítésének beható és részletes kidolgozása. Ennek az ügyosztálynak szerintem, legelső dolga az lenne, hogy a sportéletünk jeleseinek bevonásával törvényjavaslatot dolgozzon ki, a melynek törvényerőre való emelése után testedző egyesületeinkben és iskoláinkban a honvédelmi szempontból való előkészítést megkezdhetnék.

A törvényjavaslatba felveendő anyagra nézve szerény véleményem általánosságban a következő:

Minden nyilvános és magániskolában, valamint életképes több év óta sikerrel fenálló testedző egyesületben a honvédelmi gyakorlat anyagát az előbbieken kötelezően fel kell vétetni.

A honvédelmi miniszerium honvédelmi szempontból az iskolák és a nyilvános testedző egyesületek felett ellenőrzési joggal hatalmaztassék fel, az utóbbiak belső működésébe, műszaki irányításába azonban továbbra sem avatkozna be.

Az elismert nyilvános testedző egyesületeket szorosabban vett honvédelmi előkészítő ténykedésükért a honvédelmi miniszerium anyagi és erkölcsi támogatásban részesíti (pl.: pénz, fegyverkölsönzés, municzió, tanítók, lövölde, éremdíjazás, kitüntetés stb.).

Anyagi és erkölcsi támogatását a honvédelmi miniszerium az iskolai testedző körökre nézve szintén biztosítja (legalább is épp úgy, mint a nyilvános egyesületeknél).

Azok részére, akik az előírt (illetve megállapítandó) honvédelmi testedző gyakorlatanyagnak megfelelnek, értékes és hasznos kedvezmények biztosítottassanak bevonulásuk esetén (például: lehetőség szerint a csapattest vagy nem megválasztása, négy havi szolgálat után előléptetés, évenként 3—4 heti szabadságidő stb.).

A megállapítandó honvédelmi versenyanyag derék-része a tornán alapuljon. Mert a torna a tömegképzés eszköze, mert egyszerre, egy időben, egy helyen csakis torna képes tömegeket foglalkoztatni és meg van az a nagy erkölcsi ereje és haszna, hogy a fegyelemérzést és alkalmazkodóképességet mindenki elsajátíthatja. A torna a fegyelem legfontosabb eszköze. A tömegben

az „egy mindnyájáért, mindnyájan egyért“ magasztos érzése vesz erőt és alkalmazkodóvá teszi az egyént. A tornászatnak rendkívüli fontos neveléstani értéke is van. Ifjúságunknak honvédelmi szempontból való előképzését teljes lényegében, tehát a tornára kell bízni. Ezt bizonyítja és erősíti meg József kir. herczegnek az 1908. évi MOTESz-ünnepélyen a fogadtatásán mondott következő kijelentése:

„Legyenek meggyőződve, hogy a tornászat ügyének fontosságát melegen átérzem és reám mindig számíthatnak“.

Főbb és lényeges vonásokban a fenti eszmék lennének tehát azok, amelyeknek megszivlelése, illetve megvalósítása honvédelmi szempontból hazánkat minőségileg megerősítene! A mire pedig égetően nagy szükség van.

Mert hogy a magyar nemzet széles rétegeinek fokozatos testi satnyulása kézenfekvő, ennek bizonyítására a következő egynéhány tényre hivatkozom:

1. Az 1867. évtől 1888-ig, tehát husz év alatt Magyarországon a sorozásoknál az alkalmatlanság miatt visszahelyezettek száma az első három, illetve négy korosztályban 21.56%-ról fokozatosan emelkedve 75.49%-ra szökött fel; ez volt az okozata annak, hogy a sorozási korhatárt az 1889. évi véderőtörvény a 20-ik életévről a 21-ik életévre tolta ki, de ez az intézkedés sem igen változtatott a helyzeten, mert az alkalmatlansági arányszám még 1891-ben is 64.88% volt, 1892-ben pedig 77.7%.

2. Magyarországon a halálokok közt az 1896—1900. évek átlagában első helyen, a további években pedig a gümőkór után, a veleszületett gyengeség szerepel. Az elhaltak 13.92%-nál volt ez a halál oka 1909-ben is. Az élve született gyermekek közül 1891. óta átlag minden harmadik öt éven alul hal el s általában az egy évben elhaltaknak legfőljebb egyötöd része hal el hatvan évnél idősebb, tehát olyan korban, melyben a halál a természet rendje szerint kell hogy bekövetkezzék. Az 1909-ik évben az összes elhaltak 53.65% a, tehát több mint fele tíz éven aluli gyermek volt.

3. A titkolt betegségek arányszáma ijesztően emelkedik. A házassági válások száma rohamosan szökik (1891-től 1900-ig 1000 házasságra 9 válás, 1901-ben 16, 1906-ban 25, 1907-ben 31, 1908-ban 37, 1909-ben 40 esett). Az újságok minden nap öngyilkosságokról emlékeznek meg s majdnem minden száz halálesetre egy öngyilkosság esik.

Kell-e, szükséges-e ezek után még bizonyitanom, hogy a nemzeti fajunk megjavítása és megerősítése iránt most már elodázhatatlanul cselekedni kell? Kell-e, szükséges-e tovább hangoztatnom, hogy honvédelmi szempontból a fentiekben kifejtett eszméket most már haladéktalanul meg kell valósítani? Merem állítani, hogy nem!

Testnevelés a soproni áll. főreáliskolában.*)

A lefolyt iskolai évben intézetünk testnevelése eszközeiben változatosnak, eredményében kielégítőnek mondható.

Az időjáráshoz alkalmazkodva a csarnoki tornázás mellett felöleltük mindazokat a szabadtéri játékokat is, amelyek az ifjúság arányos testi fejlődésének előmozdítására, egészségének fenntartására legmegfelelőbbeknek bizonyultak. A kedélyt növelő, lelket üdítő és szívet edző játékokkal párhuzamosan céltudatos következetességgel karoltuk fel azokat a tornagyakorlatokat, amelyek az állandó ülés ellensúlyozására, a szervezet természetadta alakjának megóvására, a bátorság, határozottság, fegyelmeztség, önuralom és más férfias tulajdonságok kifejlésére hivatottak.

Egy-egy elejtett szóval, alkalomszerű hasonlattal számtalan esetben fölhiwtuk az ifjúság figyelmét a testgyakorlás fontosságára, a vele vonatkozásban álló közegészségügyi szabályok betartására, hogy az ügyesség, szépség, egészség és más testi javak iránt való törekvés fölkelésével előmozdítsuk az elhintett igazságoknak, gondolatoknak és érzelmeknek fogékony és termékeny talajra hullását.

Nem hagytuk azonban kiaknáztlanul azokat az eszközöket sem, amelyek a lelkesedés révén indítják fokozott cselekvésre az akaratot. Tartottunk a tanév elején és végén, de évközben is különféle versenyeket, nemcsak egyénieket, hanem gyengébbek buzdítása s az egyes osztályokban elért eredmények összehasonlítása végett osztályversenyeket is.

Sikeresen állott törekvéseink szolgálatában a tanév elején alakult ifjúsági tornakör, amely hivatva van a felső osztályok növendékeinek intenzivebb testgyakorlásra való hajlamait észszerű mederbe vezetni és alkalmat adni szabad idejüknek egymás vig társaságában való üdvös kihasználására. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumnak hasonló czélu ifjúsági egyesületek alakítása érdekében kiadott rendelete, körünket már működésben találta.

A testgyakorlás alól nagyobb testi hiba, vagy szervi baj miatt az egész évre fölmentetett összesen: 24 tanuló, 8-al kevesebb mint az előző évben. A fölmentett tanulók osztályonként a következőképen oszlanak meg: I. A) 2; I. B) 1; II. A) 4; II. B) —; III. A) 3; III. B) —; IV. 3; V. —; VI. 2; VII. 3; VIII. 6.

A tornavizsgálatot június hó 16-án a következő sorrendben tartottuk meg:

a) Indulás d. u. $\frac{3}{4}$ órakor az intézetből 9 kettősrend-oszlopban a Soproni Atletikai- és Football Klub pályára.

*) Az intézet igazgatója dr. Wallner Ignác, tornatanára Révész János, iskolaorvosa dr. Leszner Rudolf

b) Felvonulás a kijelölt négyszögek oldalain. Sornytítás.

c) Szabadgyakorlatok minden oszlopban egyszerre. A helybelyi közepiskolák tervbe vett közös tornavizsgájának szabadgyakorlatait végeztük, amelyeket Török Dezső VII. és Schneider Lajos V. oszt. tanulók mutattak be mintaszerűen.

d) Versenyek: A versenyek egyes számain időtakarítás miatt az intézet udvarán; illetőleg tornatermében végeztük.

I. Magasugrás (deszkáról), Győztesek:

I. A. oszt. első: Dobrovitsch V. (117), második: Hackstock, Sedoch (112).

I. B. oszt. első: Kiss, Mózes (117), második: Pintér, Selinger (112).

II. A. oszt. első: Svalb Győző (127), második: Varga Gábor (122).

II. B. oszt. első: Laschober E. (132), második: Kollárs, Steckler (117).

III. A. oszt. első: Roisz Rezső (137), második: Frischmann Oszkár (132).

III. B. oszt. első: Vajda Ede (137), második: Hackstock Károly (132).

IV. oszt. első: Györfvály, Laschober, Lencz, Posch (137).

2. Magasugrás (földről). Győztesek:

V. oszt. első: Schneider Lajos (147), második: Trogmayer H. (132).

VI. oszt. első: Schneider Ernő (137), második: Seedoch T. (132).

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok indulása Bpest kel. p. u.-ról. Érv. 1913 május 1-től.

vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová	Délután			vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
					vonat-szám	óra	perc					
1110	5 40		szv.	Balatonfüred,	612	12 20	szv.	Arad, Tóvis, M.-Sziget				
310	5 40		"	Tapolca	914	12 20	"	Ujvidék, Sarajevo				
302	6 25		gyv.	Hatvan	314	12 30	"	Hatvan				
22	6 30		szv.	Ruttka, Berlin	10	12 30	"	Szombathely, Wien				
8	6 40		szv.	Bieske	1008	12 45	"	Fiume, Róma, Eszék				
1502	6 45		gyv.	Wien, Graz, Sopron	240 ⁴⁾	1 00	"	Bieske				
1512	6 55		szv.	Kassa, Csorba, Bártfa	1504	1 20	gyv.	Kassa, Poprád-Felka				
1002	7 00		gyv.	Kassa, Csorba	316	1 25	szv.	Gödöllő				
602	7 05		"	Fiume, Torino, Róma,	1304	1 40	gyv.	Fehring, Graz				
906	7 10		"	Pécs, Vinkoveze	404	2 00	"	Sátoraljaújhely,				
1302	7 20		"	Arad, Brassó	604	2 05	"	Lemberg, Kassa				
402	7 25		"	Belgrad, Sofia,	4	2 05	"	Wien, Paris				
312	7 30		szv.	Sarajevo	604	2 10	"	Arad, Bukarest				
908	7 45		"	Fehring, Graz, Triest	916	2 15	szv.	Kiskőrös				
608	7 50		"	Stryj, Przemysl.	304	2 20	gyv.	Ruttka, Berlin				
1102 ¹⁾	8 05		gyv.	Lemberg	318	2 25	szv.	Hatvan				
406	8 10		szv.	Gödöllő	320	2 30	"	Pécel				
512	8 20		"	Belgrad, Sofia,	26	2 30	"	Bieske				
1906	8 25		"	Vinkoveze	518	2 40	"	Szolnok				
306	8 35		"	Arad, Brassó, Bukarest	1202	2 45	gyv.	Szabadka, Sarajevo				
1706	8 55		"	Balatonfüred,	1902	2 55	"	Tapolca, Eszék				
2	9 10		gyv.	Tapolca	904	3 20	"	Belgrad, Konstantin.				
22a	9 30		szv.	Munkács, Lawoczne	520 ³⁾	3 25	szv.	Nagykátá				
1508 ²⁾	9 35		gyv.	Kolozsvár, Brassó	1016	3 30	szv.	Paks				
918	10 00		szv.	Eszék, Bród	18	4 25	"	Komárom				
516	10 05		"	Ruttka, Berlin	322	4 25	"	Gödöllő				
1112	10 45		"	Misztot, Stanislaw	606	5 00	gyv.	Arad, Bukarest,				
24	11 55		"	Wien, Sopron	410	5 10	szv.	M.-Sziget				
314a ³⁾	12 00		"	Bieske	6	5 15	gyv.	Lawoczne, Lemberg				
				Kassa, Poprád-Felka	324	5 20	szv.	Győr, Sopron,				
				Kunszentmiklós, Tass	324	5 40	szv.	Szombathely, Wien				
				Nagykátá	308	5 55	"	Gödöllő				
				Balatonfüred,	320	6 05	"	Ruttka, Berlin				
				Tapolca	1004	6 15	gyv.	Kunszentmiklós-Tass				
				Bieske	514	6 15	szv.	Fiume, Róma, Nápoly				
				Gödöllő	326	6 25	"	Kolozsvár, Brassó				
					328	6 40	"	Pécel				
					920a	6 45	"	Hatvan				
					28	6 55	"	Kunszentmiklós-Tass				
					524 ⁵⁾	7 10	"	Bieske				
					16	7 20	"	Nagykátá, Szolnok				
					332	7 35	"	Győr, Triest				
					1006	7 40	gyv.	Hatvan				
					1708	7 45	szv.	Zágráb, Fiume				
					1514	8 00	"	M.-Sziget, Stanislaw				
					910	8 05	"	Kassa, Csorba, Bártfa				
					1908	8 30	"	Belgrad, Sarajevo				
					334	8 40	"	Pécs, Bród				
					526 ⁶⁾	9 00	"	Gödöllő				
					1308	9 15	"	Szolnok				
					810	9 30	"	Győr, Graz				
					1506	10 00	gyv.	Arad, Brassó				
					336	10 05	szv.	Kassa, Csorba, Bártfa				
					1010	10 25	"	Pécel				
					408	10 25	"	Fiume, Tapolca				
					12	10 55	"	Kassa, Csorba,				
					338	11 10	gyv.	Lemberg				
					912	11 15	szv.	Szombathely, Wien				
					614	11 25	szv.	Ruttka, Poprád-Felka				
					49 ⁷⁾	11 35	gyv.	Bród, Belgrad, Sofia				
					14a	11 55	szv.	Arad, Debreczen				
								Miskolc, Kassa				
								Bieske				

A vonatok érkezése Bpest kel. p. u.-ra. Érv. 1913 május 1-től.

vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan	Délután			vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan
					vonat-szám	óra	perc					
339	5 10		vv.	Berlin, Ruttka	323	12 10	szv.	Gödöllő				
645	5 20		tsz.	Debreczen, N.-Várad	611	12 30	"	Bukarest, Arad				
309	5 30		szv.	Hatvan	301	12 50	gyv.	Berlin, Ruttka				
1905	5 30		"	Eszék, Tapolca	903	1 00	"	Konstantinápoly,				
609	5 45		"	Brassó, Arad	401	1 05	"	Belgrad				
909	5 45		"	Sofia, Bród, Belgrad	7	1 20	szv.	Lemberg, Kassa				
19	5 55		"	Torbágy	601	1 25	gyv.	Wien, Sopron,				
313	6 00		"	Pécel	1201	1 30	"	Bukarest, Arad				
17	6 05		"	Komárom	1	1 40	"	Sarajevo, Bród,				
1707	6 15		"	Stanislaw, M.-Sziget	1901	1 55	"	Szabadka				
11	6 25		"	Wien	325	2 10	szv.	London, Paris, Wien				
1505	6 30		gyv.	Lemberg, Poprád-	1501	2 20	gyv.	Eszék, Pécs				
407	6 50		szv.	Fiume, Stryj, Kassa	1301	2 25	"	Hatvan				
1007	6 50		"	Róma, Triest, Fiume	919	2 40	szv.	Poprád-Felka, Kassa				
1003	7 00		gyv.	Gödöllő	28a	3 00	"	Graz, Fehring,				
315	7 05		szv.	Gödöllő	521	3 10	"	Kunszentmiklós-Tass				
518	7 20		"	Brassó, Kolozsvár	1111	4 00	"	Bieske				
917a	7 25		"	Kunszentmiklós-Tass	511a ⁴⁾	6 00	"	Nagykátá				
317	7 30		"	Szabadka, Sarajevo	511	6 15	"	Tapolca,				
319	7 40		"	Tapolca, Eszék	15	6 20	"	Balatonfüred				
21	7 45		"	Belgrad, Konstantin.	1507 ⁵⁾	6 25	gyv.	Pécel				
1309	8 00		"	Graz, Fehring	3	6 35	"	Gödöllő				
911	8 10		"	Paks	1705	7 00	szv.	Szolnok				
1513	8 15		"	Sarajevo, Belgrad	907	7 20	"	Buk rest, Debreczen				
1015	8 20		"	Bártfa, Csorba, Kassa	607	7 25	"	Bruck-Királyhíd				
519	8 35		"	Pécs	421	7 35	vv.	Poprád-Felka, Kassa				
321	8 45		"	Bukarest, Kolozsvár	305	7 45	szv.	Poprád-Felka, Kassa				
13	9 20		"	Hatvan	25	7 50	"	Wien, Graz				
307	9 25		"	Győr	1109	8 05	"	Stanislaw, M.-Sziget				
1005	9 35		gyv.	Berlin, Ruttka	523 ³⁾	8 10	"	Sofia, Belgrad				
913	9 55		szv.	Fiume, Tapolca	1009	8 15	"	Bukarest, Arad				
5	10 05		gyv.	Szabadka	405	8 20	"	Szerencs				
409	10 20		szv.	Bruck-Királyhíd,	329a ³⁾	8 35	"	Berlin, Ruttka				
23	10 45		"	Szombathely, Sopron	9	8 45	"	Bieske				
605	11 30		gyv.	Miskolc	1511	8 50	"	Belgrad				
				Bieske	27	9 00	"	Wien, Graz				
				Nagyvárad,	331	9 10	"	Csorba, Kassa				
				Debreczen, Arad	1907	9 10	"	Bieske				
					603	9 20	gyv.	Pécel				
					29 ⁶⁾	9 28	szv.	Vinkoveze, Eszék, Pécs				
					303	9 35	gyv.	Brassó, Arad,				
					1001	9 35	"	Triest, Torbágy				
					915	9 45	szv.	Berlin, Ruttka				
					403	9 55	gyv.	Róma, Fiume, Pécs				
					905	10 00	"	Kiskőrös				

VII. oszt. első: Szabó Béla (147) második: Diebold, Kinkovits, Török (137).

3. Távolugrás (deszkáról). Győztesek:

I. A. oszt. első: Seedoch S. (400), második: Reichert Gy. (366).

I. B. oszt. első: Löbl A. (370), második: Simon V. (355).

II. A. oszt. első: Hintsch G. (380), második: Mulzer A. (373).

II. B. oszt. első: Laschober E. (408), második: Hajnal F. (390).

III. A. oszt. első: Roisz R. (405), második: Kertész J. (375).

III. B. oszt. első: Gruber R. (438), második: Kirkovits, Kuszák (372).

IV. oszt. első: Laschober V. (422), második: Györfvály Gy. (412).

4. Távolugrás (földről). Győztesek:

V. oszt. első: Trogmayer H. (418), második: Böhm A. (404).

VI. oszt. első: Schneider E. (508), második: Pozsgay A. (468).

VII. oszt. első: Kirkovits J. (508), második: Diebold K. (472).

5. Rudmászás. — Győztesek:

I. A. oszt. első: Bermann Z., második: Drob-nitsch V.

I. B. oszt. első: Löbl Adolf, második: Mózes János.

(Folytatjuk.)

A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról. Érvényes 1913 május hó 1-től.				A vonatok érkezése Budapest nyugoti p. u.-ra. Érvényes 1913 május hó 1-től.							
vonat- szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat- szám	óra	perc	vonat neve	honnan		
Délelőtt				Délelőtt				Délelőtt			
154	5 00	szv.	Vác	164	12 05	szv.	Rákospalota-Újpest	165	12 50	szv.	Rákospalota-Újpest
152	5 15	"	Rákospalota-Újpest	714	12 15	"	Szeged	137	1 20	"	Nagymaros
122	5 25	"	Érsekújvár	1404	12 20	gyv.	Zsolna, Berlin	703	1 25	gyv.	Bukarest, Bázias
718	5 40	"	Szeged, Szolnok	138	12 25	szv.	Nagymaros	167	1 45	szv.	Rákospalota-Újpest
4102	6 00	"	Esztergom	4106	12 30	"	Esztergom	505	1 50	gyv.	Tóvis, Kolozsvár, {Szatmár-Németi,
6502	6 30	"	Lajosmizse, Kecskemét	166	1 00	"	Rákospalota-Újpest	103	2 00	"	Paris, Wien
156	6 35	"	Rákospalota-Újpest	4140 ²⁾	1 10	tvsv.	Piliscsaba	4111	2 08	szv.	Esztergom
102	6 50	k. ost. exprv.	Wien, Paris, Ostende	168	1 30	szv.	Dunakeszi-Alag	169	2 40	"	Dunakeszi-Alag
510	7 00	gyv.	Segesvár, Stanislaw	4108	1 50	"	Esztergom	171	3 00	"	Rákospalota-Újpest
1402	7 05	"	Zsolna, Berlin	106	2 00	gyv.	Wien, Paris	6503	3 40	"	Kecskemét, Lajosmizse
104	7 55	"	Nagyzsombát, Wien	170	2 15	szv.	Párkány-Nána	173	3 50	"	Rákospalota-Újpest
158	8 00	szv.	Dunakeszi-Alag	4110	2 20	"	Rákospalota-Újpest	713	4 05	"	Temesvár-Józsefváros
708	8 25	gyv.	Orsova, Bázias	506	2 25	gyv.	Szatmár-Németi Brassó	139	4 10	"	Nagymaros
712	8 40	szv.	Bázias, Karánsebes	108	2 30	"	Wien	4113	5 05	"	Esztergom
134	8 45	"	Nagymaros	120	2 35	szv.	Galánta	175	5 15	"	Rákospalota-Újpest
4104	9 05	"	Esztergom	704	2 40	gyv.	Bukarest, Bázias	121	5 55	"	Érsekújvár
114	9 15	"	Wien, Berlin	6710	2 45	szv.	Czegléd, Szolnok	11b	6 10	"	Wien, Berlin
160	9 45	"	Rákospalota-Újpest	6506	2 50	"	Lajosmizse, Kecskemét	1403	6 20	gyv.	Berlin, Zsolna
162	11 00	"	Rákospalota-Újpest	172	3 10	"	Rákospalota-Újpest	177	6 30	szv.	Rákospalota-Újpest
6504	11 10	"	Lajosmizse, Kecskemét	140	3 55	"	Szob	707	6 35	szv.	Orsova, Bázias
136 ¹⁾	11 35	"	Nagymaros	174	4 10	"	Rákospalota-Újpest	105	6 40	"	Wien
730 ²⁾	11 55	"	Czegléd	716	4 30	"	Szeged	107	7 10	"	Wien
116	12 00	"	Wien	110	5 15	gyv.	Wien	711	7 45	szv.	Bázias, Temesvár
				142	5 20	szv.	Szob	179	8 00	"	Rákospalota-Újpest
				176	5 50	"	Rákospalota-Újpest	731	8 05	"	Vecses
				128	6 00	"	Párkány-Nána	141 ³⁾	8 10	"	Nagymaros
				722	6 10	"	Vecses	4117 ⁴⁾	8 15	"	Piliscsaba
				144	6 15	"	Nagymaros	143	8 20	"	Nagymaros
				724	6 20	"	Monor, Ócsa	131	8 55	"	Párkány-Nána
				4114	6 40	"	Esztergom	109	9 05	gyv.	Wien
				726	6 45	"	Czegléd, Szolnok	729 ⁵⁾	9 20	szv.	Czegléd
				1406	6 50	gyv.	Pozsony, Zsolna, Berlin	4119 ⁶⁾	9 25	"	Piliscsaba
				130	6 55	szv.	Párkány-Nána	6505	9 30	"	Kecskemét, Lajosmizse
				178	7 15	"	Rákospalota-Újpest	181	9 35	"	Dunakeszi-Alag
				180 ⁷⁾	7 25	"	Vác	509	9 40	gyv.	Segesvár, Stanislaw
				728	7 35	"	Czegléd	1405	9 45	"	Berlin, Zsolna
				6508	7 40	"	Lajosmizse	4115	10 00	szv.	Esztergom
				132	7 55	"	Párkány-Nána	145	10 25	"	Vác
				710	8 05	"	Bukarest, Bázias	6513	10 30	"	Nagymaros
				182	8 20	"	Dunakeszi-Alag	117	10 35	"	Ócsa
				1408	8 40	"	Zsolna, Berlin	717	11 00	"	Wien
				118	9 30	"	Wien, Paris	101	11 05	k. ost. exprv.	Temesvár, Bázias
				502	9 35	gyv.	Bukarest, Stanislaw	185	11 25	szv.	Paris, Wien
				184	10 00	szv.	Dunakeszi-Alag	123	11 50	"	Dunakeszi-Alag
				706	10 15	gyv.	Szeged, Bázias, Kolozsvár				Érsekújvár
				504	10 50	"	Marosvásárhely				
				720	10 55	szv.	{Kiskunfélegyháza, {Szeged				
				4116	11 10	"	Esztergom				
				902 ⁸⁾	11 30	k. ost. exprv.	{Belgrad, {Konstantinápoly				
				146	11 35	szv.	Nagymaros				
				702 ⁹⁾	11 45	k. ost. exprv.	{Bukarest, {Konstantinápoly				
A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.				A vonatok érkezése Budapest-Császárfürdőbe.							
4002	5 55	szv.	Esztergom	4006	12 15	szv.	Esztergom	4011	2 10	szv.	Esztergom
4004	8 54	"	Esztergom	4040 ²⁾	12 57	"	Piliscsaba	4013	5 20	"	Esztergom
				4010	2 11	"	Esztergom	4017 ³⁾	8 21	"	Piliscsaba
				4012	6 20	"	Dorog	4019 ⁴⁾	9 31	"	Piliscsaba
				4016	11 03	"	Esztergom	4015	10 07	"	Esztergom